

gabb országokban magasabb a bizalom szintje), a társadalmi egyenlőtlenségek mértéke. A nagyobb egyenlőtlenséggel sújtott országokban a bizalom általában kisebb, ám ez alól éppen a közép-európai országok jelentenek kivételt: a visegrádi országokban ugyanis a jövedelmi egyenlőtlenségek szintje európai összehasonlításban alacsony, ám az intézményi bizalom is az.²

A KSH 2013 óta a jogrendszerrel kapcsolatos biztonságérzet folyamatos növekedését és a bizonytalanságérzet fokozatos csökkenését mutatja. A jogalkotás minőségében javulást jelent a jogalkotási folyamat és a jogszabályok online elérhetőségének szélesedése, a szisztematikus dereguláció és a kötelező előzetes jogszabályi hatásvizsgálati rendszer bevezetése (2011).

Az igazságszolgáltatás pénzügyi erőforrásai 2010 óta folyamatosan nőttek. Mérsékelt javulás mutatható ki a polgári perek ügyintézési idejében. A bírósági jogorvoslati adatok az ügyfelek lassan javuló elégedettségét mutatják a közigazgatás döntéseivel kapcsolatban, de az eredmény évente enyhén ingadozó. Úgyszintén javult a polgári peres ügyekben az elsőfokú döntések elfogadottsága. A peres ügyintézés időtartama a csökkenő trendek után 2014-ben és 2015-ben lényegesen emelkedett, majd 2016-ra enyhén csökkent. Az igazságszolgáltatás alkotmányos autonómiájából következően azonban ezek a hatásmutatók csak közvetetten mutatnak vissza a kormányzati képességre.

A kormányzat iránti közbizalom és átláthatóság jogállami és demokratikus alapérték. Az átláthatóság a kormányzati nyitottság képességét mutatja. Az átláthatóság alapvetően eredmény, amelynek hatása a bizalom. Az átláthatóság lényege a kormányzati közérdekű adatok, a döntés-előkészítés és a döntések megismerhetősége.

Az átláthatóságot és a bizalmat erősítő eszköz a kormány korrupciómegelőzési képessége. 2010-től erősödő közbizalom és politikai stabilitás mérhető a kormányzásban, ennek fontos indikátora a választásokon szerzett parlamenti mandátumok aránya az összes mandátum arányában. Egy demokráciában csak akkor tekinthető értéknek a kormány stabilitása, ha a demokratikus alapértékek maximálisan érvényben vannak. A kormányzás iránti közbizalom és a kormányzás átláthatósága között a legszorosabb logikai korreláció áll fenn.

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnál (NAIH) a jogellenességi megállapítással végződött adatnyilvánossági vizsgálatok számának hullámzó növekedése reprezentálja a civil kezdeményezések és – ezzel arányosan – a jogszerűségi implikációk fokozódását.

A kormányzás minőségének primer jellemzője a kormányzati bizalom és a korrupcióval kapcsolatos társadalmi érzület. Az átláthatóság a kormányzás integritásának, azaz az antikorrupciónak az indikátora.

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) gondolja a közintézmények korrupciós kockázatát mérő rendszert. 2012-től évente emelkedik az ebben önkéntesen részt vevő költségvetési intézmények száma. Ez az emelkedés azt jelzi, hogy a kormányzati szféra intézményei egyre nagyobb mértékben vállalják az átláthatóság objektív mérését, és ez az integritás és a transzparencia erősödésére utal. Az ÁSZ-vizsgálatban alkalmazott kockázatokat

mérséklő kontrollok tényezője (KMKT) index az elmúlt négy évben (2013–2016) a költségvetési intézményekben alkalmazott antikorrupciós kontrollok számának állandóságát mutatta.

Az adatnyilvánosság, azaz a közérdekű nemzeti adatbázisok hozzáférhetőségének értékelése a nemzetközi térben egyre szélesebb körben elfogadott *Open Data Barometer* egységes standardok alapján történő mérésein alapszik. A rangsorban Magyarország 2013 óta tartja relatív pozícióját a vizsgált országok középmezőnyében.

A *létbiztonság* mutatói a megélhetés minimális feltételeit garantáló kormányzati képességet értékelik. Amikor a létbiztonság összetevőit szeretnénk számba venni, számos tényezőt tudunk felsorolni, amelyek gyakran egymásra is hatást gyakorolnak. A *Jó Állam Jelentés* a létbiztonság számos eleme közül öt dimenziót vizsgál: a munkanélküliségi rátát, a minimálbér reálértékének alakulását, a száz szobára jutó lakosok számát, az anyagi helyzettel kapcsolatos jövőbeli várakozást és a lakosság anyagi biztonságérzetét.

A létbiztonság megteremtésének egyik alapja, hogy egy adott országban milyen a munkaerőpiaci helyzet: hogyan alakul a foglalkoztatottság, milyen jövedelmet kapnak a munkavállalók a munkájukért, továbbá a jövedelemnek milyen a vásárlóereje, azaz mennyi terméket és szolgáltatást lehet belőle megvásárolni. Ennélfogva a munkaerőpiac jellemzése a létbiztonság vizsgálatának egyik kiemelt területe, az ehhez használt leggyakoribb mutatószám pedig a munkanélküliségi ráta. A munkanélküliség, a rendszeres jövedelem hiánya az egyén és családjának létbiztonságát fenyegető legnagyobb veszélyfaktor. A munkanélküliségi ráta – mint a létbiztonság egyik dimenziója – 2012-től csökkenő tendenciát mutat, azonban a megyéket vizsgálva jelentős eltérés figyelhető meg.

Ahogy azt már rögzítettük, a lakosság jövedelmének alakulásának kiemelkedő szerepe van a jövedelembiztonság fenntartásában. A minimálbér a létbiztonság garantálásának egyik kormányzati eszköze lehet, amely jogszabályi úton biztosít a munkából élő, alacsony keresetűek számára egy minimális jövedelemszintet. Nincs minden országban minimálbér, illetve ahol létezik, ott sok esetben heti minimálbért állapítanak meg. A minimálbér reálértéke 2011 óta pozitív tartományban van, 2017-ben pedig jelentősen emelkedett a 15%-os minimálbér-emelkedésnek és az alacsony inflációnak köszönhetően.

A biztonságos környezetben található, megfizethető és megfelelő lakhatás alapvető szükséglet és jog, amelynek kielégítése csökkentené a szegénységet és a társadalmi kirekesztést, azonban még napjainkban is hatalmas kihívás elé állít számos, köztük sok európai országot is. A lakhatás sok szempontból és nagyon összetetten is elemezhető, ebben a jelentésben a száz szobára jutó lakosok számának alakulásával jellemezzük. A lakásállomány 2011 és 2017 között 1%-kal növekedett. A száz szobára jutó népesség száma 1990-ben 114 volt, 2011-ben 83, 2017-ben pedig 81 fő.

Az anyagi helyzet jövőbeli változásainak kérdésében 2012 óta nőtt a pozitív változásban bízó aránya, azonban 2016-ban a lakosság közel 60%-a nem várt javulást. A lakosság anyagi biztonságérzete 2013 óta javulást mutat, de még magas azon háztartások aránya, amelyek megítélésük szerint nem tudnának fedezni egy nagyobb összegű váratlan kiadást.

² Boda Zsolt: *Bizalom, legitimitás és jogkövetés*, 849., http://jog.tk.mta.hu/uploads/files/32_Boda_Zsolt.pdf (a letöltés ideje: 2017. július 3.)